

Президент України, Володимир Зеленський
вул. Банкова, 11
01220, Київ, Україна
Відправлено електронною поштою: Letter@apu.gov.ua

7 травня 2021 року

Захист прав правозахисника Володимира Яворського

Шановний пане Президенте,

Ми звертаємося до державної влади в Україні з проханням вжити заходи стосовно справи Володимира Яворського, громадянина України і правозахисника. Білоруська влада нещодавно вислала його із країни і встановила 10-річну заборону на повторний в'їзд. Ми бачили позитивний ефект, що може бути від дій української влади у випадках репресій проти українських правозахисників¹ в Білорусі та закликаємо вас вжити заходів у справі Володимира Яворського.

12 квітня 2021 року, Білоруська влада змусила Володимира Яворського залишити країну і встановила 10-річну заборону на повторний в'їзд. Вони зробили це без жодних офіційних пояснень або документів. Ми глибоко стурбовані тим, що його справа є ще одним прикладом репресій здійснених білоруською владою проти правозахисників, намагаючись покарати їх за їхню законну роботу.

Про справу

Володимир Яворський відомий шанований правозахисник та адвокат. Він є членом правління Української Гельсінської спілки з прав людини та одним із засновників і головою правління Міжнародного фестивалю документального кіно про права людини Docudays UA. Він також працював у білоруському домі прав людини та брав участь у місії з моніторингу виборів Форуму громадянського суспільства Східного партнерства під час минулорічних президентських виборів у Білорусі. Пан Яворський проживає в Білорусі з 2012 року разом з його дружиною, білоруською правозахисницею Тетяною Гацурою-Яворською, головою громадської організації «Звяно» та директоркою Міжнародного фестивалю документального кіно про права людини Watch Docs Belarus. У пари є четверо дітей.

Наприкінці березня 2021 року білоруська влада закрила виставку «Машина дихає, а я - ні», що була організована «Звяно». Виставка підкреслювала важливість відповідальної роботи білоруських медичних працівників під час пандемії COVID-19. 5 квітня влада провела обшуки в офісі «Звяно», а також у квартирі пані Гацури-Яворської та пана Яворського в Мінську та в їхньому будинку під Мінськом. Під час обшуків влада конфіскувала комп'ютери, телефони, картки пам'яті, документи та 1460 євро. Влада також затримала пані Гацуру-Яворську та чотирьох інших працівників «Звяно» у зв'язку з кримінальною справою щодо підготовки, фінансування та організації масових заворушень.

12 квітня співробітники правоохоронних органів провели обшук в офісі пані Гацури-Яворської та другий обшук у її та пана Яворського будинку. Пан Яворський був присутній під час тригодинного обшуку. Згодом він був затриманий владними структурами та доставлений на допит до Департаменту фінансових розслідувань Державного контролю Білорусі. Під час допиту пан Яворський зазнав фізичного та

¹ 13 серпня 2020 року, Україна звернулася до білоруської влади з вимогою «якомога швидше звільнити незаконно затриманих у Мінську українських правозахисників і журналістів Костянтина Реуцького та Євгена Васильєва»: <https://www.president.gov.ua/news/ukrayina-zvertayetsya-do-biloruskoyi-vladi-shodo-zvinnennya-62701>

психологічного насильства, та йому було відмовлено у доступі до адвоката. Йому погрожували арештом за кримінальною справою та говорили, що у нього можуть відібрати дітей і помістити їх до дитячого будинку. Наприкінці допиту пана Яворського примусили підписати угоду про нерозголошення подробиць кримінальної справи в якій він має статус свідка.

Після допиту пану Яворському повідомили, що він повинен залишити Білорусь зі своїми дітьми протягом 48 годин. Йому погрожували, що якщо він цього не зробить, то його заарештують, а його діти будуть поміщені у державній установі. Пану Яворському також повідомили, що йому заборонено повторно в'їжджати до Білорусі протягом 10 років без будь яких додаткових пояснень або без надання будь-якого офіційного документа. Йому повідомили, що таке рішення було прийнято в його інтересах, а також заради безпеки його дітей. Влада проігнорувала той факт, що він багато років проживав в Білорусі, а також має сім'ю в країні. 14 квітня пан Яворський залишив Білорусь з його молодшим сином. Тим часом його дружина, пані Гацура-Яворська, утримувалася під вартою з 5 по 15 квітня. Потім її було звільнено, але вона залишається підозрюваною у кримінальній справі і наразі їй заборонено залишати Білорусь.

Більш широкий контекст

Останній рік влада Білорусі проводила цілеспрямовану кампанію залякування проти громадянського суспільства, намагаючись змусити замовчати усіх критиків влади. Правозахисники зіграли неоцінену роль у документуванні порушень прав людини, наданні правової допомоги та консультуванні людей щодо їхніх прав. Нині влада посилює тиск на правозахисників, висуваючи необґрунтовані кримінальні обвинувачення, відкриваючи фіктивні кримінальні розслідування, вчиняючи рейди та обшуки задля помсти за законну правозахисну діяльність. Переслідування пана Яворського та пані Гацури-Яворської має місце в цьому контексті і може бути безпосередньо пов'язане з їхньою правозахисною діяльністю. Громадське об'єднання «Звяно», що очолює пані Гацура-Яворська, було створене для надання допомоги людям, які опинилися у складних обставинах, включаючи звільнених в'язнів, через проведення громадських кампаній. «Звяно» також є однією з організацій Міжнародного комітету з розслідування тортур у Білорусі, що збирала свідчення жертв катувань в місцях позбавлення волі восени 2020 року. Вже в жовтні 2020 року подружжя отримало попередження від влади стосовно такої діяльності. Більш того, протягом допиту 12 квітня пана Яворського допитували щодо роботи його дружини, а також про його власну професійну діяльність в Білоруському домі прав людини в якості координатора робочої групи щодо Керівних принципів для визначення політичних в'язнів, а також про його участь у Моніторинговій місії щодо виборів Форуму громадянського суспільства Східного партнерства.

Виходячи із нинішньої кризи що до прав людини в Білорусі, переслідування правозахисників, їхніх організацій та родичів, та конкретних елементів цієї ситуації, поводження з паном Яворським та його родиною є свавільним, явно порушує основоположні права людини та суперечить належній правовій процедурі та верховенству права. Особливе занепокоєння викликає той факт, що рішення про вислання пана Яворського та про 10-річну заборону для нього на в'їзд до Білорусі не були підтвердженні жодними офіційними процесуальними діями та документами.

Тому ми закликаємо Україну:

- Стати на захист правозахисників, відповідно до зобов'язань як країни члена Ради з прав людини ООН та Ради Європи, і відреагувати на цей інцидент публічно, вимагаючи справедливості для українського правозахисника Володимира Яворського.
- Вимагати від білоруської влади офіційні документи про вислання пана Яворського та про 10-річну заборону для нього на повторний в'їзд до Білорусі.
- Піднімати цю справу на двосторонньому рівні, а також на міжнародних форумах, таких як 47-та сесія Ради ООН з прав людини.

З повагою,

Maria Dahle
Директор
Фонд Домів Прав Людини

Сергій Буров
Директор
Освітній Дім Прав Людини - Чернігів

Копія:

- Міністр закордонних справ України, Дмитро Кулеба
- Уповноважений Верховної ради України з прав людини (Омбудсман), Людмила Денисова
- Голова Верховної ради України, Дмитро Разумков
- Голові Комітету з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій у Донецькій, Луганській областях та Автономної Республіки Крим, міста Севастополя, національних меншин і міжнаціональних відносин, Дмитро Лубінець

Головам депутатських фракцій та груп IX скликання Верховної ради України:

- Голова Фракції політичної партії «Слуга народу», Давід Арахамія
- Голова Фракції політичної партії «Опозиційна платформа – за життя» у Верховній раді України, Юрій Бойко
- Голова Фракції політичної партії Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина» у Верховній раді України дев'ятого скликання, Юлія Тимошенко
- Голова Фракції політичної партії «Європейська солідарність», Артур Герасимов
- Голова Фракції Політичної Партії «Голос» у Верховній раді України дев'ятого скликання, Ярослав Железняк